

Basın Bülteni

**"Covid-19 Salgınının Kadın Çalışanlar Açısından Etkileri Araştırması Açıklandı.
İş Dünyası Covid-19 Salgınında Eşitlikçi Uygulamalar için Harekete Geçiyor."**

TÜSİAD, TÜRKONFED ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) Türkiye iş birliğinde, Covid-19 salgınının özel sektör üzerindeki olası etkilerini toplumsal cinsiyet bakış açısından anlamak amacıyla hazırlanan "Covid-19 Salgınının Kadın Çalışanlar Açısından Etkileri" Araştırmasının bulguları kamuoyu ile paylaşıldı.

Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emel Memiş tarafından yürütülen ve işletmeler nezdinde yapılan ankete dayanarak hazırlanan araştırma, Covid-19 salgınının özel sektör üzerindeki olası etkilerini toplumsal cinsiyet bakış açısından anlamayı ve kriz dönemlerinde özel sektörde toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetecek politikalar geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedefliyor.

Toplantının açılış konuşmaları; Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Türkiye Ülke Direktörü Asya Varbanova, TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan ve TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı Simone Kaslowski tarafından gerçekleştirildi.

Simone Kaslowski: "Hiçbir krizden, toplumun yarısını geride bırakarak çıkamayız"
"Krizlerde, salgınlarda, doğal afetlerde kadınlar ve erkekler farklı şekilde etkileniyor. Araştırmalar bu tür kriz anlarında ve sonrasında kadınların erkeklerden daha olumsuz etkilendiklerini ortaya koyuyor. Bu durum COVID 19 salgını için de geçerliliğini koruyor.

COVID 19 tedbirleri kapsamında evden çalışmanın ve ev içinde geçirilen zamanın artmasıyla, kadınlar ve kız çocuklarının üzerindeki bakım yükümlülükleri ve ev işlerine harcanan zaman da artıyor. Bunun yanı sıra, kadınlar ve kız çocukları artan oranda aile içi şiddetle mücadele etmek zorunda kalıyor.

Bu sorunlarla mücadele etmezsek toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri derinleşecektir. Kadın hakları konusunda büyük mücadeleler ve toplumsal dönüşüm ile elde edilen kazanımları daha ileriye taşımak gerekirken, krizin bizi bu hedeften uzaklaştırmasına izin veremeyiz. **Hiçbir krizden, toplumun yarısını geride bırakarak çıkamayız.”**

Orhan Turan: “Kadın-erkek birlikte hayatı dönüştürme gücüne sahibiz”

“COVID 19 salgını ekonomik, sosyal ve toplumsal belirsizlikler yaratırken, aynı zamanda büyük bir dönüşümün de kapılarını aralıyor. Katılımcı, kapsayıcı ve eşitlikçi bir anlayışla krizi yönetenler, tünelin ucundaki ışığın gerçekten çıkış olduğunu biliyor. Potansiyelimizin yüzde 100’ünü, eşit ve adil bir sistem ile kalkınma yolculuğumuzun öznesi yapabiliriz.

Pandemi döneminde özellikle iş, ev, çocuk ve yaşlı bakımı ile çocukların eğitim sürecine de destek olan kadınların üzerindeki yükün hafifletilmesi gerekiyor. Toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde zihinsel ve kültürel değişimi, eğitim başta olmak üzere sistemsal bir dönüşümle sağlayabiliriz.

Toplumsal refah için toplumun yüzde 100 katılımı önemli. Toplumsal refah için kadınların hayatın her alanına yüzde 100 tam eşitlikçi katılımı şart! **Pozitif ayrımcılık değil toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde adil bir sistemin inşası ile kadın-erkek birlikte hayatı dönüştürme gücüne sahibiz.”**

Asya Varbanova: “Kadınlarda 1.1 milyon iş kaybı yaşandı”

Toplantıda açılış konuşması yapan **UN Women Türkiye Ülke Direktörü Asya Varbanova** şunları söyledi: “COVID-19 iş gücü piyasasındaki var olan eşitsizlikleri derinleştirdi. Salgının özellikle kadınların işleri, kariyerleri ve gelirlerine olumsuz etkileri oldu. Nisan 2020 ayının verileri kadınların 1.1 milyon iş kaybı yaşadığını gösterirken, bu rakam erkeklerde 1.5 milyon olarak gerçekleşti. Daha az sayıda kadın işini kaybetmiş gibi görünse de, kadınların iş gücüne katılım oranlarının erkeklere kıyasla düşük olduğu düşünülürse, kadınlar ciddi oranda bir iş kaybı yaşadı.”

Kadınların ekonomik güçlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gerçekleştirmek için; hükümetler, şirketler, işverenler, çalışan organizasyonları, sivil toplum kuruluşları ve akademi olmak üzere tüm paydaşların dönüştürücü politikalar üretmeleri gerektiğinin altını çizen Varbanova, TÜSİAD ve TÜRKONFED’e özellikle toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda yaptıkları çalışmalarını için teşekkür etti.

Dan Seymour: “COVID-19 hepimiz için bir uyanış çağrısı, var olan sorunları düzeltmemiz için bir fırsat”

COVID-19 krizinin toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla yönetilmesinde kadınların liderliğinin önemine değinen **UN Women Stratejik Ortaklıklar Direktörü Dan Seymour**, “COVID-19 kadınlara yönelik şiddet, ekonomik güçlenme gibi konularda var olan eşitsizlikleri daha da derinleştirdi. Krizin etkileri kadınlar tarafından daha fazla hissediliyor. Ev içi bakım, ev-iş dengesi ve kariyer gibi konularda kadınlar ciddi zorluklar yaşıyorlar. COVID-19 hepimiz için bir uyanış çağrısı, var olan sorunları düzeltmemiz için bir fırsat” dedi. Özel sektörün var olan sorunları çözmek için hesap verebilir ve sorunlara odaklı çalışmaları gerektiğini hatırlatan Seymour, UN Women’ın bu konuda önemli bir ortak olmaya devam edeceğini sözlerine ekledi.

Açılış konuşmalarının ardından, toplam **339 şirketin** katıldığı “**Covid-19 Salgınının Kadın Çalışanlar Açısından Etkileri**” araştırmasının sonuçları **Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emel Memiş** tarafından katılımcılarla paylaşıldı.

Etkinlik, **TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi ve Sosyal Politikalar Yuvarlak Masa Başkanı Nüket Küçükkel**’in moderatörlüğünde, **TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve İş Dünyasında Kadın Komisyonu Başkanı Reyhan Aktar** ve **Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Program Yöneticisi Zeliha Ünal**’nın katılımıyla gerçekleşen “**Krizi Eşitlikçi Yönetmek Mümkün mü?**” paneli ile devam etti. Panelde araştırma bulguları ışığında Covid19 sürecinde toplumsal cinsiyete duyarlı müdahaleler alınması için öneriler paylaşıldı.

Araştırmanın önemli bulguları şöyledir:

Covid-19 döneminde kadın ve erkek çalışanların yaşadıkları temel sorunlar birbirinden ayrışıyor.

Covid-19 döneminde kadın ve erkek çalışanların sorun olarak gördükleri 3 konuya bakıldığında; kadınların **yüzde 99’unun artan ev işleri ve bakım sorumluluğu, yüzde 97’sinin uzaktan/evden çalışma ile artan iş yükü, yüzde 95’inin ise endişe, psikolojik stres ve tükenmişlikten**, erkeklerin ise **yüzde 74’ünün salgın döneminde ücret/gelir yetersizliği, yüzde 69’unun iletişim ve bilişim teknolojilerine kısıtlı erişim ve yüzde 65’inin psikolojik stres ve tükenmişlikten** bahsettiği kaydedilmiştir.

Kadın ve erkek çalışanların yaşadığı sorunlarda en büyük fark ev-iş dengesi ve artan şiddet bağlantılı.

Araştırmada, kadın ve erkek çalışanların yaşadığı sorunlarda en büyük farkın ev-iş dengesi ve artan ev içi şiddet bağlantılı olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan işletmelerin neredeyse tamamında (**yüzde 99**) kadın çalışanlar tarafından ortak olarak iletilen sorunlar arasında **artan ev işleri ve çocuk/yaşlı/hasta bakımı nedeniyle karşılaşılan zorluklar** belirtilirken, işletmelerin **yüzde 25**'inde bu sorun erkekler tarafından iletilmiştir. İşletmelerin **yüzde 89**'unda kadın çalışanlar **ev içi şiddetin arttığını** belirtirken, **yüzde 19**'unda erkekler tarafından bu soruna işaret edilmiştir.

Covid-19 döneminde kadınların karşılaştığı sorunlara yeterli önlem alınamıyor

Covid-19 salgını ve ilgili kısıtlamalar başladığından bu yana çalışanların yaşadığı stresi azaltmak ve genel refahlarını desteklemek üzere, araştırmaya katılan işletmelerin **yüzde 76**'sı **özel önlemler** aldığını belirtmiş, ancak **sadece yüzde 26**'sı **kadın çalışanlara yönelik özel önlem** alındığını ifade etmiştir. Bunun yanında ev ve iş dengesine yönelik veri toplayan şirketlerin oranı **yüzde 14**, iç iletişim yapan şirketlerin oranı **yüzde 13** ve aynı konuda özel önlem alan şirket sayısı **3**'tür. Benzer şekilde ev-içi şiddete yönelik veri toplayan şirketlerin oranı **yüzde 1.5**, iç iletişim yapan şirketlerin oranı **yüzde 6** ve özel önlem alan şirket sayısı **1**'dir.

Eşitlik endeks değeri yükseldikçe önlem alma eğilimi yükseliyor

Araştırma kapsamında bir eşitlik endeksi oluşturulmuş, bu endekste eşitlik ilkelerine yönelik taahhüt vermiş olma/ımcacı olma, eşitlik faaliyetlerinde iş birliği çalışmaları yapma ve yönetici pozisyonlarında eşit temsil sağlama kriterleri dikkate alınmıştır. Eşitlik endeks değeri yükseldikçe Covid-19 salgınının etkileriyle mücadelede şirketlerin, artan iş yüküne karşı ev-iş dengesine yönelik ve ev içi şiddete yönelik önlem alma eğilimi de artış göstermektedir.

Araştırma sunumunun ardından toplantı, **Birleşmiş Milletler Kadın Birimi Stratejik Ortaklıklar Direktörü Dan Seymour**'ın, "**Kadınların Krizden Güçlenerek Çıkması için Özel Sektörün Rolü ve Uluslararası İyi Uygulama Örnekleri**" başlıklı ana tema konuşmasıyla devam etti.

Araştırmada sunulan öneriler

Toplumsal cinsiyete duyarlı müdahaleler için öneriler;

1. Kriz etkilerinin görünür kılınması: Düzenli olarak salgının etkilerine dair, cinsiyete göre ayrıştırılmış veri ve bilgi toplanması
2. Krize dayanıklı eşitlikçi müdahaleler: Şirketlerin çalışanlarının kriz dönemlerinde pratik ihtiyaçlarını karşılarken toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini derinleştirmeyecek stratejik (eşitlikçi ve dönüştürücü) müdahaleler planlanması
3. "Eşitlik Endeksi"nin Kullanımının Yaygınlaştırılması: Covid-19 sürecindeki müdahalelerinin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından değerlendirilmesinde, bu araştırma verileriyle oluşturulan "Eşitlik Endeksi"nin ve bileşenlerinin (WEPs taahhüdü, kadın yönetici sayısı vb.) işletmelerce kullanımının yaygınlaştırılması
4. İşbirliklerinin Artırılması: Dış paydaşlar (kamu ve diğer şirketler) ve STK'lar ile iş birliği yapılması
5. Toplumsal cinsiyete duyarlı destek mekanizmaları ve politikalar konusunda mevzuatın gözden geçirilmesi
6. Toplumun harekete geçirme ve kamuoyu farkındalığı: Ortaklıklar ve iş birlikleri ile toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin bilinmesi, ele alınması ve bu alanda önleme amaçlı verilen mesajların güçlendirilmesi için iş, sanat ve spor dünyasındaki rol modellerin harekete geçirilmesi

Ulusal mevzuat ve politikalara yönelik öneriler:

1. Ulusal politika ve stratejileri belirleyen temel belgelerde toplumsal cinsiyet eşitliğinin bir hedef olarak yer alması
2. Salgın sürecinde ve genelde kriz dönemlerinde hazırlanan teşvik ve destek paketlerinde toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilmesi: Örneğin ebeveynlere bakım izni, esnek çalışma ve hizmetlere erişim sağlayan uygulamaların teşvik paketleri kapsamına girmesi veya kurtarma ve teşvik paketlerinin, ev iş dengesi üzerine olası etkileri göz önüne alınarak tasarlanması vb.
3. Çalışma Modellerinde Kalıcı Değişiklik Kararlarının Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Etkileri Bakımından Değerlendirilmesi: Covid-19 tedbirleri sonrasında kalıcı olarak uzaktan çalışmaya geçiş olasılığının tüm boyutlarıyla tartışılarak ele alınması; uzaktan/evden çalışmanın kadınlar açısından farklı zorluklar ve ihtiyaçlar ortaya çıkardığının dikkate alınması.

4. Ev ve bakım yükümlülüklerinde eşitsizlikle mücadele konusunda uluslararası başarılı uygulamalar incelenerek bütüncül politika adımlarının oluşturulması ve hedefler belirlenmesi.
5. Uluslararası örneklerde olduğu gibi ve ulusal politika belgelerinde yer aldığı üzere iş ve aile yaşamını uyumlaştırma hedefi kapsamında başta çocuk bakım kurumları olmak üzere bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması.

Bundan sonraki adımlar

Araştırmanın bulgularından hareketle TÜSİAD, TÜRKONFED ve UN Women tarafından özel sektöre yönelik “krizi eşitlikçi yönetmek” konulu bir uygulama rehberi hazırlanacağı ve yaygınlaştırılacağı açıklandı. WEPs taahhütlerine de dayandırılacak bu rehber ile şirketlerin kriz dönemlerinde çalışanlarının pratik ihtiyaçları karşılanırken toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini derinleştirmeyecek eşitlikçi ve dönüştürücü müdahalelerin planlanması amaçlanıyor. Ayrıca krize dayanıklı sürdürülebilir yönetim modellerinin benimsemesi hedefleniyor.